

404

ABRIL
2016

EL CAMI DESPR3S DE LA CIMERA DE PARIS

Luigi Carafa, investigador Marie Curie CIDOB

La Cimera del Clima de Par3s (COP21) va ser un 3xit. Per3, segons Christiana Figueres, secret3ria executiva de la Convenci3 Marc de Nacions Unides sobre Canvi Clim3tic (UNFCCC, per la seva sigla en angl3s), aquesta va ser la part f3cil. El 12 de desembre de 2015, 195 governs van adoptar un3nimsent **un acord hist3ric per limitar l'escalfament global** a menys de dos graus cent3grads i fer esforços per mantenir-se dins del l3mit d'1,5 graus per sobre dels nivells de l'3poca preindustrial. Aquests objectius s'hauran de complir mitjançant accions nacionals volunt3ries i augmentant el flux de finançament per al clima. L'acord tamb3 inclou un mecanisme per incrementar les accions cada cinc anys a partir del 2018 i no permet retrocessos.

S'han tardat vint anys a arribar a aquest acord. Mentrestant, hem continuat cremant combustibles f3ssils, que avui dia cobreixen el 81% dels nostres patrons de producci3, consum i transport. Amb el **Protocol de Kyoto** es van intentar reduir les emissions mundials, tanmateix, dues terceres parts d'aquestes emissions procedents de la crema de combustibles f3ssils s'originen a tan sols deu pa3sos, dels quals 3nicament cinc estan compromesos amb el conveni. Els responsables m3s importants (la Xina, l'3ndia i els Estats Units) no ho estan. Mentrestant, la temperatura mitjana mundial ja ha augmentat gaireb3 un grau cent3grad.

Si la cimera COP21 ha estat la part f3cil, quins obstacles podem esperar a partir d'ara? Aquestes s3n les tres claus per entendre millor com podem convertir en realitat l'Acord de Par3s. 3s la part dif3cil encara pendent.

1. La pol3tica no hauria de repetir els errors del passat

Els pol3tics no haurien de caure en els mateixos greus errors, especialment als Estats Units. El president Bill Clinton va firmar el Protocol de Kyoto, per3 el Congr3s mai no el va ratificar. El 1997, la Resoluci3 Byrd-Hagel del Senat va deixar clar que els Estats Units mai no ratificaria cap acord sobre el clima que debilit3s la competitivitat econ3mica nacional i que no inclogu3s tamb3 tots els principals pa3sos en desenvolupament (aleshores, es referia, sobretot, a la Xina). M3s endavant, el Canad3 es va retirar del Protocol abans de la finalitzaci3 del primer per3ode de vig3ncia, mentre que R3ssia, el Jap3 i Nova Zelanda

no es van arribar a unir al segon. Avui dia, Kyoto només representa el 14% de les emissions mundials.

Perquè l'Acord de París entri en vigor l'han de ratificar, acceptar, aprovar o adherir-s'hi com a mínim 55 països, responsables de, com a mínim, un 55% del total mundial d'emissions. Tanmateix, als Estats Units hi ha una clara divisió política sobre l'agenda de Barack Obama pel que fa al clima i a l'Acord de París. En les **eleccions de meitat de mandat del novembre del 2014**, els republicans van obtenir el control del Senat, la qual cosa va augmentar el seu poder en els dos anys finals de la presidència Obama, així com en els dos primers de la següent.

El 9 de febrer d'aquest any, el Tribunal Suprem dels Estats Units va suspendre temporalment el Pla d'Energia Neta d'Obama per reduir les emissions de carboni de les centrals elèctriques en un terç dels nivells del 2005 d'aquí al 2030. La producció d'electricitat és la principal font d'emissió de CO₂ dels Estats Units i, per tant, aquest pla és la peça clau de l'estratègia del president per al clima.

Cinc jutges republicans hi van votar en contra, mentre que quatre demòcrates ho van fer a favor. Pot ser que amb això hagin fet alguna cosa més que endarrerir el programa d'Obama en relació amb el clima. Si, al final, el pla es rebutja, podria restar eficaçia a l'històric Acord de París.

Sense el Pla d'Energia Neta, els Estats Units no estaran en condicions d'assolir la meta fixada a París per reduir les seves emissions de carboni entre un 26 i un 28% respecte als nivells del 2005 d'aquí al 2025, ja que aquest compromís es va plantejar assumint que el pla s'aplicaria en la seva totalitat.

Les eleccions presidencials dels Estats Units són ja a tocar, i és molt possible que el canvi climàtic acabi formant part de la llista de temes que poden dividir l'electorat nord-americà. Per la seva banda, Donald Trump, **actual favorit de la cursa republicana**, ha dit que el discurs del president Obama en la Cimera del Clima de París el desembre passat havia estat una de les declaracions més estúpides que havia sentit mai. Així mateix, Ted Cruz, un altre dels competidors republicans, ha promès retirar-se de l'Acord de París si és elegit president.

Des de Kyoto, els ciutadans nord-americans han pres cada vegada més consciència del canvi climàtic i dels seus efectes adversos. El nombre d'aquells que ho neguen ha descendit considerablement, **però encara en queden alguns**. No obstant això, en més de vint anys de polítiques sobre el clima hem après que no hem de donar res per descomptat. En aquest sentit, les polítiques nacionals sempre poden interferir en el règim climàtic mundial, especialment als Estats Units.

2. Hem de garantir la coherència entre les accions climàtiques nacionals

L'Acord de París es va construir a l'entorn de les denominades Contribucions Previstes i Determinades en l'Àmbit Nacional (**INDC**, per la seva sigla en anglès), en les quals els països exposen les accions nacionals que tenen la intenció d'emprendre per lluitar contra el canvi climàtic. Els compromisos dels països presentats fins ara inclouen el 98% de les actuals emissions mundials.

Però les INDC es van expressar en termes molt dispars, ja que molts governs van encomanar la preparació de les seves contribucions a empreses consultores que, sovint, basen els seus treballs en supòsits diferents i en estratègies nacionals diferents, la qual cosa va donar com a resultat una gran varietat d'INDC (amb dates de referència i objectius relacionats amb els gasos amb efecte d'hivernacle, o bé

metes d'intensitat i objectius no relacionats amb els gasos d'efecte hivernacle, com ara fites en matèria d'energia renovable).

En el marc de l'Acord de París, les INDC es convertiran en una espècie de plans climàtics nacionals. És urgent garantir que les accions de cada país siguin consistents i guardin coherència les unes amb les altres. Hem de desenvolupar i utilitzar sistemes comuns de mesurament, esborranys-guia amb una àmplia acceptació i sistemes reforçats d'intercanvi d'informació. Encara queda un llarg camí per recórrer respecte d'aquest tema, però hauríem de fer-ho, a tot estirar, el 2018, data en la qual es tornaran a convocar els països per revisar i incrementar les seves accions.

Un punt important és que l'anàlisi de l'efecte agregat dels compromisos nacionals apunta a un augment global de la temperatura de 2,7 graus centígrads, la qual cosa pressiona els governs perquè considerin com elevar el llistó de la seva ambició. Per tal que això s'esdevingui, els països haurien de posar en pràctica accions que tinguin en compte el seu potencial de reducció d'emissions a la llarga, més que les seves necessitats a curt termini. Encara que els orígens de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle poden variar d'un país a l'altre, hi ha tendències predictibles associades a condicions tals com el nivell de desenvolupament econòmic, la dependència de les importacions de recursos energètics, les dimensions de la població i els canvis en l'estil de vida dels ciutadans.

3. Hem de vincular els inversors amb les oportunitats d'un model de baixes emissions de carboni en les *economies en ràpid desenvolupament*

Per al 2035, les economies en ràpid desenvolupament seran responsables per si soles de la totalitat de l'augment de les emissions globals (amb un percentatge del 29%). Es tracta d'un grup relativament reduït de menys de vint països tant grans (la Xina o l'Índia) com petits (el Marroc o Xile).

Per controlar i reduir eficaçment les emissions mundials, hem de vincular els inversors amb les oportunitats d'un model de baixes emissions de carboni en les economies en ràpid desenvolupament. Les energies renovables i les tecnologies energèticament eficients tenen el potencial de reducció d'emissions més important. Les energies renovables permeten *descarbonitzar* el sector elèctric, responsable de la major part de les emissions dels països emergents. Per la seva part, les tecnologies energèticament eficients ofereixen la possibilitat de reduir la quantitat d'energia necessària per subministrar productes i serveis. Aquestes tecnologies també tenen un enorme potencial quant a la creació de llocs de treball.

Tanmateix, en aquest grup de països, els alts riscos associats als obstacles tècnics, normatius i financers exerceixen un efecte dissuasiu sobre les inversions vinculades a emissions baixes de carboni. En conseqüència, els costos de finançament dels projectes solen ser més alts que en les economies desenvolupades. Per això necessitem polítiques eficaces capaces de reduir els riscos i fomentar les inversions en iniciatives de baixes emissions de carboni als països emergents.

L'Índia, l'economia que creix més ràpidament del món, és un dels casos més eloqüents. Es preveu que el 2022 superarà la Xina i es convertirà en el país més poblat del planeta. Dels 1.300 milions de persones que viuen sense accés a l'electricitat, una quarta part resideix a l'Índia rural. Mitjançant el desenvolupament de les energies renovables, i especialment de la solar, el Govern de Modi vol ampliar l'accés a l'electricitat i satisfer la cada vegada més gran demanda d'energia elèctrica de la ciutadania. En pocs anys, l'Índia ha instal·lat cinc gigawatts de potència solar. Actualment, Modi està implementant noves polítiques amb un ambiciós objectiu

de desplegament de 100 gigawatts per al 2022, més del doble de la capacitat solar actual de la Xina i Alemanya, els dos països líders en aquest tipus d'energia.

En la Cimera COP21, el president Modi i el seu homòleg francès, François Hollande, van presentar una Aliança Solar Internacional de més de 120 països.

Per a les economies en ràpid desenvolupament, els plans climàtics nacionals, juntament amb les associacions publicoprivades en el marc de l'Acord de París, representen importants oportunitats d'atreure inversions en projectes amb baixes emissions de carboni. Si els governs mostren un compromís real i la capacitat institucional de transformar les polítiques en projectes, els inversors hi acudirán.

Així mateix, els governs han de ser constants en les seves polítiques de baixes emissions de carboni. Cal tenir en compte que, sempre que un nou govern fa un gir polític, els inversors marxen a un altre lloc (i, normalment, no tornen) perquè perden la confiança. Al final, els inversors necessiten saber amb certesa quines són les regles, i més encara en les economies en ràpid desenvolupament.